



# SERMO VI. DE ORNATU SYMBOLI.

## I.

**S**Amque Hominem, ut licuit, formavimus, optime ERASTE;  
 Non qualem ex Atomis, vastoque Epicurus Inani (a)  
 Finxit: Aristoteles tuus aut nunc Gymnade in istâ  
 Efformat sapientior. At *Mentem* tamen ipsi  
 Nos quoque *Corporibus* dedimus, dum Lemma Figuræ,  
 Arte Promethæâ, conjunximus. Id superest nunc,  
 Ornatum capiant ut Symbola: non muliebrem  
 Mundum equidem; avertant Superi, ne effeminet Heros  
 Aut Animum, Corpúsve suum! Refert tamen, utrùm  
 Per medias acies sudore & sanguine fœdus,  
 Terribilisque ruat: vel ludo accinctus Equestri,  
 Innocuæ cieat simulacra umbratica pugnae.  
 Ut Regi placeat; magis &, quæ spectat ab alto,  
 Auspiciumque dato fecit Marfisa (b) colore. (c)  
 Huic plumæ alludunt, huic aurum intexitur ostro,  
 Huic crepitant phaleræ, sonipes huic spumat, & hinnit.

## II.

**T**Ales, vel similes capient sibi Symbola cultus,  
 Si faciem dignam Imperio, & gravitate decoram  
 Induerint; veluti tibi multò ostendimus antè, (d)  
 Ingentesque animos demonstrent vel Tria Verba.  
 Sed tunc præcipuè, si sic aptaveris uni  
 Ceû *Corpus* proprium, nequeat quod surripere alter,

Cuncta

(a) Vide, si lubet, Lucretium Epicuri Discipulum, qui particulis hisce  
 inseparabilibus, & Inani seu Vacuo primos duos de Rerum Natura Libros  
 implevit. (b) Virago Bellatrix apud Ariostum in Orlando Furioso.  
 (c) Puella Nobiles Amatoribus & Procis suis colorem vestium aut sagu-  
 lorum præscribere solent apud Scriptores Amadisianos. Colorum porro  
 significationem Symbolicam exponit P. Cl. Franc. Menestrier in Libro, seu  
 Tractatu Des Carroufels. (d) Serm. III.

Cuncta licet solitus mutari in corpora Proteus.  
 Id tibi præstabunt Magnorum insignia Regum:  
 Nempe Aquilæ, Turres, Leo, Lilia, Tres Leopardi, (e)  
 Crux Cruciatæ, Elephas, Rhombi, Cithara, atque Coronæ,  
 Transuersi Gladij, Merges, Sceptrumque, Pedumque:  
 Fasciolæ, Pali, vaga Flumina, Sidera, Flores;  
 Quæque alia Armorum sexcenta Insignia Reges (f)  
 Permiserunt, densantque. Ratâ sed Lege, Colorem  
 Ne quicumque Color, ne quæque Metalla Metallum  
 Opptimere unquam ausint, aut fortè inscendere tentent. (g)

## III.

**A**T tibi nil opus esse Coloribus, usque memento;  
 Nec fulvi aut nitidi curâ tangere Metalli.  
 Esto Figura satis, quam cælatam exhibet Umbo  
 Delecti Herois, tua cui se Symbola comunt.  
 Felices ambo! si, cui tu Symbolum adornas,  
 Præbeat istius tibi Stemma, & Tessera *Corpus*.

## IV.

**T**U mihi principium Exempli, Dux maximus esto,  
 Hanc etiam ad laudem, WALDBURGICE, idoneus Auctor.  
 Te sequor, ô nostræ Gentis Decus, inque tuismet  
 [Nam mea cui Vitam possit producere Musa?]  
 Scriptis, non Gestis tantum, brevior quibus ætas  
 Obvenit, ac Judex rarò viventibus æquus;  
 Victure æternum: tua quæ nunc scrinia servant,  
 Jamque diu immerito vexat lima improba morsu;  
 Teque Tibi, & primo Sapientum denegat Albo.  
 Plura verecundo reticere Modestia labro  
 Me tua namque jubet, justasque abscondere laudes.  
 Nondum tantus eras, & eras mirabilis Urbi  
 Tunc etiam: magno succedere dignus Othoni (hh)  
 Visus, Romanoque iterum fulsurus in Ostro.  
 Clarior at fulges contempto: id ut assequerere,  
 Pontificis veniam eblanditus es artibus isdem,  
 Quæis alij ad primos vulgò grassantur honores.

F

Nam

(e) Notiora hæc sunt, quàm ut exponi debeant singula. (f) Armorum Reges sunt, qui auctoritate publicâ Regum insignia etiam in vestibus præferunt, & Viris Nobilibus Tesseræ gentilitias condunt. Germanis appellantur Heroldi, Italis Rè d'Armi, Gallis Heraults vel Roys d'Armes. (g) De hac lege: ne Color Colori, Metallum Metallo imponatur vide Scriptores Tesseraarios: Petra Sancta. Menestr. l'Art du Blason. &c. Excipitur Crux Lotharingica, seu Hierosolymitana, Aurea in scuto argenteo. (h) Cardinali Augustano Othoni Truchsesio.

Nam tua Alexandro (i) Sapia quattuor, unum  
 Solvendum ob Nodum, Divina volumina donat,  
 Esparzâ Doctore, & magno Præsîde Sforzâ. (k)  
 Vidi ego permistos Heroas, & Ipse etiam illis  
 Vifus eras: testor Romam, Gentemque Togatam.  
 Quum tu in Concilio Doctorum Doctor & Ipse,  
 Symbolum Alexandro ductum ex Insignibus hujus  
 Sacrasti: de Roborecorum (l) stemmate Quercus,  
 Haud duraturas: (m) frustra indignante Parente (n)  
 Principis Etrusci, quem multos servet in annos  
 Sic meritum DEUS! in scuto spectare dabatur.  
 Hæ Dodonæas alias, [nam Fabula semper  
 Symbolo amica fuit] Jovis & Responfa, Cibumque  
 Signabant olim ignaris panisque Deique.  
 Tali ergo Chifias inscripsi Lemmate Quercus:  
 NUNC MELIUS PASCUNT, REDDUNTQVE ORACULA.

## V.

Sic quos

Una diu geminos Sejanos Gallia vidit,  
 Purpureâ tutos chlamyde, & Regalibus armis:  
 Julium (o) & Armandum (p) certatim amplexa fuere  
 Symbola: namque Operæ merces aliquando redibat,  
 Quâ sine hebet calami, non res, non verba sequuntur.  
 Ergo Tessera Richelij Canterius: (q) idem ut  
 Sultentat tecti molem, & vice fungitur æquæ  
 Ut Normæ, rectâ paries ut surgat in altum.  
 Huic Vates, quicumque fuit: FIRMATQVE, REGITQVE,  
 Lemma superposuit: Prô quantò auferre Talentum  
 Dignior, alterius quo donatum est Epigramma! (r)  
 Tanti erat è solido duo Nomine frustra scidisse.

## VI. Ju-

(i) Alexandro VII. dicati ab eo quatuor Libri Theologici P. Martini de Esparza, ut veniam impetraret ingrediendi Societatem JESU; quam & obtinuit, ab Innocentio X. antea negatam. (k) Sfortia Pallavicinus, postea Cardinalis, Disputationi præfuit, assidentibus tribus Cardinalibus Pontificis Legatis. (l) Ducum Urbinatum dictorum della Rovere. (m) Nam deinde mutarunt Insignia Chifii, retentis solis monticulis cum imminente Stella. (n) Magnâ Duce Etruria, Matre M. Ducis hodierni: quæ postrema fuit Urbinatum Dux. (o) Mazarinum. (p) C. Richelium. (q) Gallicè Cheuron. in forma Græci Λ. sed hic accipitur pro duobus tignis, in angulum acutum desinentibus, quorum usus est in fabricis. (r) Erat illud fermè tale: de Richelio & Lutetia, cujus insigne Navis velifera. Navire ne crains pas, ton Pilor est un Dieu. Jamais ton Anchre n'estoit en si Riche-Lieu. O Navis, ne timeas, Navarchus tuus est DEUS: nunquam tua Anchora fixa est in tam opulento loco. Allusio Gallicæ vocis Richelieu Latine reddi nequit. Dicitur Epigrammatis Auctor non parvâ pecuniæ summâ fuisse donatus.

## VI.

**J**ulius at contrâ patrio tria sidera scuto  
**J**extulit, Aufonios mediùm scindentia Fasces.  
 Hæc deamans Francæ Rappinus Gloria Musæ,  
 Virgilij scriptus Tabulis successor, & Hæres  
 Culturæ Hortorum: qui, dum mirabile Carmen  
 Integrat, (s) & simili præcingit tempora Lauro,  
 Huc vertit calamum; non inferiora secutus.  
 Has, inquam, Stellas purâ splendescere parmâ  
 Jussit, & insignivit: AB HIS VENIT OMNE SERENUM:  
 Direptasque iterum Stellas suspendit ab alto,  
 Obscurâ sub nocte, Polo: solasque micantes.  
 Addidit & Carmen: VIGILANT, ET CUNCTA QUIESCUNT.  
 Hæc Curas, illâ signavit Imagine Pacem  
 Limine in Hesperio, quæ sub radice Pyrenes (t)  
 Icta, & conjugio Hispanæ firmata Teresæ. (u)  
 Unde aliæ, atque aliæ Paces, (x) nova semina Belli.

## VII.

*Erast.* Sic igitur faciamus, in unum ut Tessera, Nomenque  
 Heroëm quadret, ac proprium sit Symbolum utrinque.

*Auth.* Hoc opus, hic Labor est: paucis, quos æquus amavit  
 Jupiter, aut gremio si quos Fortuna Nepotes  
 Est complexa, datur binarem tetigisse Corinthum,  
 Sidere sit fausto natus, cui militet omnis  
 Sors, & jurati veniant ad Lemmata Casus.  
 Purpureos inter Patres Crescentius horum  
 Unus erat, quem Pontificis dignatio Sixti  
 Divitijs, & Honoribus auxerat: utque Cupido  
 Non metam, aut certos crescendi denique fines  
 Constituit, medijsque sitit, ceû Tantalus, undis:  
 Sic is crescentem modico curvamine Lunam,  
 Sixtino Soli objiciens, [ id stemma duorum. ] (y) Et

F 2

Lumi-

(s) Renatus Rapinus Auctor quatuor Librorum, quos Hortorum inscripsit. Quæ Pars in Virgilij Georgicis desiderabatur. (t) Pax Pyrenæa An 1659. conclusa, Ministris ac sequestris Mazzarino pro Galliâ, & pro Hispaniâ Ludovico de Haros. (u) Filia Philippi IV. quæ tum desponsa fuit Ludovico XIV. Regi, è quo matrimonio deinde alijs bellis ansa est data. (x) Aquisgranensis, Neomagensis, & nunc denique Ryswicensis. (y) Crescentiorum gentilitia Tessera hodie quoq; est primus Lune quadrans, seu Cornu. At Pontifici Sixto tribuit P. le Moyne solem caudatum in Cometa medum. Nunc autem in Pontiff. à Rossio editis Sixto V. tribuitur Leo fasciâ obliquâ è sinistra parte dissectus cum Stella, & tribus monticulis, quæ deinceps Montaltiorum fuit Tessera.

Luminis incrementum orans, ait: ASPICE, CRESCAM.  
 Junge Columnensis (z) Columellam, & *Purpura juxta*  
*Purpuram erit*: (aa) simili fulgentis honore Senatûs.  
 Hæc *Corpusque Animamque* dabit tibi: FULCIT, ET ORNAT.

## VIII.

ÆTna quoque Aufoniâ referet de Gente Gelardam,  
 Flamma ubi cum nivibus conspirat; Amorque Pudori  
 Scit servare fidem. Dicas: GELAT, ET simul ARDET.  
 Gallica non aliâ se pinxit Imagine Sappho, (bb)  
 Symbolum & ipsa sibi commenta est. Nam quid inausum  
 Eximiumque Viris Virgo ingeniosa relinquet?  
 Solâ hæc Mente valens, languentibus Hæctica membris.  
 [ Clarius ex Ipsâ jam *Vinea* nomen habebit ]  
 Hanc ceræ impressam [ sunt Symbola & apta Sigillis ]  
 Italico inscripsit Versu, (cc) quem reddo Latinum:  
 FRIGUS ET ARDOR OBEST. Vel: OBEST ARDORQUE GELUQUE.  
 Nil meliùs Viti, meliùs nil convenit ægris.

## IX.

PLura cupis genus hoc? Non sunt: neque Camine reddi,  
 Aut Latio sermone queunt. Nam Gratia quanta est  
 Hispanis, Italis, Gallis in vocibus, ultra  
 Congenitos fines non perfert illa valorem.  
 Illita ut argento minor, & vulgata Moneta  
 Nullum extra natale solum pretium obtinet: aut si-  
 Quando Receptorem tamen ambit, non alium, quàm  
 Illis cum Regnis, cui sint commercia, quærat.

## X.

UNgues mordebis, scalpes caput, & pede terram  
 Tundes; non dabit illa homines, (dd) in quos cadat unum  
*Nomen & Insigne*: Etsi multa *Loquacia* (ee) cernas  
 Scuta Fabrûm, Pistorum, Textorum, Molitorum,

Ton-

(z) Hieron. Card. *Columna*, *cujus columna insigne*. (aa) Vide *Chiliad.*  
*Erasm. 1. Prov. 74.* (bb) Huic enim *Poëtria* illam equiparat P. leMoine  
*Lib. 5. de hac Arte cap. 1.* (cc) *Versus Italicus hic erat*: Ardor temo, e  
 gielo m'offende. *Cujus explicatio data jam est.* (dd) *Dictum Pompeij*  
*Magni.* (ee) *Itali vocant Arme parlanti: Galli, Armes parlantes*:  
 cum videlicet idem rei & figura in clypeo expressa nomen est. Exem-  
 plum afferunt *Clathrum reticulatum, Insigne Regni Navarra: nam idem*  
*est Clathrum, & Na Varra.* Item cum *Persona, Artis cujusdam pro-*  
*fessionem indicanti, eadem arma seu instrumenta tribuuntur, ut Fabro*  
*malleus: &c.*

Tonforum, Sartorum, Sutorum, Laniorum. (ff)  
 Inde quid exsculpes? An subula, Malleus, Incus,  
 Cui Lemma inscribas, *Corpus* dabit, atque *Figuram*?  
 Heroëmque monebis, quâ sit Origine natus.  
 At nihil est opus his: alia ornamenta supersunt,  
 Haud multùm inferiora prioribus enumeratis:  
*Æquivoca, Antithesesque* magis, vel *Homonyma Verba*.

## XI.

**O**Rdior hinc. Parvis non parva est Gratia rebus.  
 Ergo vide, ut similes modico discrimine voces  
 Efficiant tibi Lemma, [fatis de *Corpore* dictum est]  
 Par propè quæis sonus: at non intellectus & idem.  
 Paucula de multis meliùs te Exempla docebunt.  
 Accipe Thuribulum: quæ Relligionis Imago est,  
 In Divos Hominesque potens: superaddito Lemma:  
 DUM FLAGRAT, FRAGRAT. Subeunti Littora Navi:  
 ET SCOPUS, ET SCOPULUS: si quem sua fortè fefellit  
 Ambitio, & cæcis allisit perfida saxis  
 Navifragum in Portu. Jam Papilionis Amator  
 Quàm similis, tam par est, verba quoque assimilari.  
 UT POTIAR, PATIAR. Pennas amittit in igne  
 Alter, & alter opes; specie deceptus uterque.  
 DUM MORIOR, ORIOR. Rursus: DUM ORIOR, MORIOR; Sol,  
 Et Fulgur: Puerum hoc claris Natalibus ortum,  
 Præreptum Fato in cunis notat: Ille ubi nostrum  
 Linqvit Horizontem, sibi quid velit, antè relatum est. (gg)  
 Hac lusisse tenus deceat: quid enim ampliùs ista  
 Sunt præter lusus verborum, & Litterularum,  
 Quos si etiam procul arceffas, vel torseris, ipse  
 Lusus eris, tanquam Scythico quæ venerit axe  
 Sarmatica infanti dependens Stiria Naso.

## XII.

**Æ**quivocis eadem debetur cautio. Namque ut  
 Ancipites gladij punctim feriunt meliùs, quàm  
 Cæsim, ac sæpe cadunt in planum, vulnere nullo;  
 Sic, nisi turgescant grandi prægnantia sensu  
 Æquivoca, ut quondam, *nascetur ridiculus Mus*.  
 Regibus hæc dones: DONEC TOTUM IMPLEAT ORBEM:  
 Henrico Gallorum: (hh) UNUS NON SUFFICIT ORBIS:  
 F 3 Hispa-

(fi) *Pervulgata in multis regionibus, Virorum quoque nobilium cognomina.* (gg) *Sermone III.* (hh) *Henrico II.*

Hispanoque Philippo: (ii) ORBEM COMPONIT EUNDO:  
 Seu tu Rappino malis dare, seu Mafarino. (kk)  
 Orbem omnes alio sumunt in Lemmate sensu,  
 Quàm Pictura dedit. Diversum Cynthia Cornu,  
 Diversum Sonipes, & Circinus exprimit Orbem.  
 Jam si ad Convivas, in singula fercula quadram  
 Mutantes, referas: *Uluus non sufficit Orbis*;  
 Quis feret, ac siccum non malit rodere panem,  
 Et cænare domi, quàm tecum accumbere Rectæ? (ll)

## XIII.

Antithesis præstat, magno laudata Magistro, (mm)  
 Et dilecta sacris nimum Oratoribus: ut, dum  
 Hinc Lucem posuere aliquando, protinus Umbram  
 Opponent, Noctemque Diei, Candida Nigris.  
 Anne ergo, exclamat nonnemo, Orator & ipse  
 Maximus. (nn) Heu! noster quem fecit Penthea (oo) Rhenus. (pp)  
 Cui Anthropophagi, cui Brasila Terra peperit (qq)  
 Necquicquam! Heu Ubio jacet ingens Littore Truncus,  
 Avulsumque humeris caput, indiscretaque membra:  
 Non ipsi, quæ illum peperit, noscenda Parenti!  
 Ille igitur, fieri potest, ait, ut duæ in uno  
 Sermone haud possint pacem condiscere Voces?  
 At nostræ Antithesis, si cuiquam, convenit Arti:  
 Quippe amat hæc Vocum, Bellatrix ipsa, Duellum:  
 Quoque magis pugnant, aduersaque spicula vibrant,  
 Hoc magis exultat, magis & sibi Symbola plaudunt.  
 OMNIBUS ET NULLI, Speculum. Sol: OMNIBUS UNUS (rr)  
 UNI CUNCTA PATENT. Idem: PATET OMNIBUS UNUS.  
 ARDET,

(ii) Philippo II. Prioris Figura erat Luna Crescens: hujus verò Equus in Hippodromo per circulos suos decuerens, & ex uno in alium transfiliens.  
 (kk) Renatus Rapinus composuit pro Card. Mazarino, qui pacis causâ varias Legationes obierat. Huic verò Circinus erat chartæ impositus, jam dimidio circulo, seu Orbe perfectò. (ll) Cæna Recta vocabatur, quæ erat lauta & opipara. Suetonius & ex eo Budaus. Raderus quoque in *Martialis Lib. 8. Epig. 48. explicans eum Versum*: Promissa est nobis sportula; Recta data est. (mm) Aristotelis 3. *Rhetoricor. c. 11.* Verum quantò brevius & per oppositionem dicta sunt, tantò magis probantur. Cujus rei causa est, quoniam major disciplinatio, faciliusque propter oppositionem fit; & quoniam paucis, ideo citius. (nn) *P. Anton. Vieira Parte I. Conc. I.* (oo) *Quem discerpserunt Baccha. Ovid Metam. 3.* (pp) *Versio Latina Colonienfis.* (qq) *Diu vixit inter Brasilos, & in Missione, ut vocant, Maragnonensi, ad flumen dictum: Amazonum. Fuit etiam Brasiliæ Prepositus Provincialis, ibique obiit nonagenarius Anno 1697.* (rr) *Symbolum Ludovici XIV: cui & proxima duo attribuit D. Montmor.*

ARDET AB EXTINGUO; Nubes, jam Sole reducto  
 Sub terram, illustris, Viduam testatur amantem (ss)  
 Conjugis erepti. IMMOTUS MOVET. URIT ET ALGET;  
 Hinc Speculum, Magnes illinc. TERRETQVE, PLACETQVE,  
 Aspectu spinisque, eadem Rosa. Quæ tria castas  
 Formosaque decent: pugnantis omnia verbis  
 Lemmata, & oppositas aptè jungentia voces.

## XIV.

OMne feres punctum, si commiscebis in unum  
 Hæc Tria. Si simili tibi verba cadentia sine  
 Efficient Rhythmum: ceû COMINUS, EMINUS. Inde  
 Proxima, quæ dicta est, cognatio Litterularum,  
 Equato modulata sono: ceû DEFICIT, ATQVE  
 SUFFICIT: Eclipsi Sol interceptus, & æger  
 Richelius. Demum duplici pugnantis Marte  
 Verbaque, Resque. Unum, propriumque Moynius affert (tt)  
 Exemplum: MORIOR, DUM ORIOR. Facies sed, ERASTE,  
 Ne solum id posthac habeamus. Tempus erit mox, (uu)  
 Romano Coniunx cum Fatis debita Regi  
 Ducetur, carosque Patri numerare Nepotes  
 JOSEPHUS dabit; & Bizanti Regia supplex  
 Austriacas Aquilas penitus devicta sequetur,  
 Hoc Duce. Cum Cæsar Terris erit omnibus Unus;  
 Atque unum Terræ LEOPOLDO Cæsare Regnum.  
 Tunc deceat festos assumere Symbola cultus.  
 Tunc manibus plenis semel omnem effundere Gazam,  
 Sit licet illa diu, multosque aggesta per annos.

## XV.

EST Genus egregium, quod proxima protulit ætas:  
 Duplicia Auctores, Antistropa Symbola, dicunt.  
 Hanc tibi, Jane Bifrons, faciem dedit Itala Tellus,  
 Serpentumque genus Libye creat, Amphisibænas.  
 Symbola deposcunt geminata: Numismata, Nummi,  
 Pyxidulæ, Vexilla Equitum, Peditum, Ratumque;  
 Quin & Flabra Puellarum, Horologumque Metallum.  
 Denique bina quibus facies erit, omnia Duplex  
 Emblema admittunt, Artis præceptaque nostræ.

Illis

(ss) Fuit hæc Felix Ursina Ducis Mommoranti Coniunx. (tt) Petrus le Moyné lib. 4 c. 15. de l'Art des Devises. (uu) Scripta hæc fuerant anno proxime præcedente Pacem cum Turcis initam Carlowsij, & ante Nuptias Regis Romanorum Josephi, cum Principe Hannoveranâ.



Illis ergo duplex debetur campus, utrinque at  
*Corpus* idem, seu, quæ nobis est dicta, *Figura*:  
 Mens alia: & melior, si secum Lemmata pugnent,  
 Non solum diversa, sed & contraria prorsus.  
 Hoc Regno sese *Æquivoca*, *Antithesesque* locarunt,  
 Invidiam extra omnem positæ, solæque triumphant.  
 Nam, si alia interdum veniunt ad *Symbola*, eorum  
 Hospitio utuntur duntaxat: verum habitant hæc,  
 Quæ nec abesse queunt *Antistropa Symbola*, sede.

## XVI.

**A**Rdua res, inquis, sed eò laudatior. Unus  
 Gallus Homo, effinxit *Montmorus* plura ducentis, (xx)  
 Prorsus ad hanc formam, & præscriptam *Symbola Legem*.  
 Solem igitur Regi, solito de more, dicando,  
 Prudentem pariter *Lodoicum*, munificumque hæc  
 Expressurus *Imagine*, ait: VIDET OMNIA PRIMUS.  
 Altera tum facies inscripta: VIDETQVE, FOVETQVE.  
 Idem ut terrestres trahit in sublime vapores,  
 Et velum inde sibi: COLLECTIS DEFICIT. Idem &  
 SPLENDET AB EFFUSIS. Ita vestigalia cogit  
 Ægro animo, at læto in pluviam & benefacta resolvit.  
 Huic geminum, dictumque supra: PATET OMNIBUS UNUS,  
 UNI CUNCTA PATENT. Geminum hoc quoq;: QVANTA PATENT! sed  
 PLURA LATENT. Neque tu jam plura *Exempla* require.

## XVII.

**Q**uin magis hoc agis, & totâ contendis opum vi,  
 Ut tua præcipue *Mirabile Symbola* adornet,  
 Quo sine nec perfecta putes, nec digna *Theatro*,  
 Nî Novitate supercilium spectantis in arcum  
 Curvent, attonitumque solo *Admiratio* figat;  
 Non animadversam ob *Naturæ Proprietatem*,  
 In re *Sensibus* expositâ, & tristissimâ ab usu.  
 Dulce etenim *Mirabile*, dulce *Scientia* lucrum est. (yy)

## XVIII.

**P**Lurima sunt, quorum *Translatio* in æquore summo  
 Innatat, ut facili detur comprehendere dextrâ.  
 Verum alia in fundo subsidunt: ut *preciosa*  
 Quæque solent, poscuntque oculum urinantis acutum.

His

(xx) *Id quod de D. Montmor prædicat P. le Moyne lib. 2. de Arte c. 10.*  
 (yy) *Aristotel. 1. Rhetor c. 11.* Discere quoque & admirari jucundum ut  
 plurimum est. In admirando enim discendi cupiditas inest: quare  
 Admirabile desiderabile est.

His è *Translatis* grande hoc *Mirabile* furgit.  
 Clariùs Exemplis sententia nostra patefcet:  
 DAT PRETIUM CANDOR. NON VULTUS, NON COLOR UNUS. (zz)  
 Quæ simul agnoscas, simul admirère, probesque.  
 Sic parva infractas ridens Arbuscula Pinus,  
 Ventorum furijs meliùs CEDENDO RESISTIT;  
 Egregiâ cautam demonstrat Imagine Mentem,  
 Compositam adversâ cum Sorte, atque Hoste potenti;  
 Arte magis declinat, quàm vim viribus exit.

## XIX.

INGENIOSIOR at reliquis *Affectibus* isto  
 Regnat Amor ludo. Qui dedignante Puellâ  
 Irrisum sese, pulsum, abjectumque dolebat,  
 Nescius obdurare: is vivæ comparat ipse  
 Se Calci, infundens quam Lympha accendit, aitque:  
 UROR ET A GELIDA. (aaa) Eventus mirandus utrinque.  
 At non alterius minùs est mirabile acumen,  
 Cui Triton celsæ vigilans in culmine Turris,  
 Seu, qui hodie mos est, ferrum versatile, parvi  
 Instar Vexilli; aut funesti cauda Cometæ,  
 Index ventorum, & Jocus, & Levitatis Imago,  
 Delecta est Fidei constantis Tessera, Amorisque  
 Exemplum æterni: quis crederet? Is tamen inquit:  
 NON MUTOR, NISI MUTENTUR. Miracula jactet  
 Ægyptus sua, Pyramides, nec non Babylona:  
 Assiduum nam quid præter sunt ista laborem,  
 Ingeniumque humero & cæmenta vehentis eodem  
 Et pridem ista jacent ævo consumpta: sed illud  
 Ære perennius, &, vivent dum Symbola, vivet.

## XX.

*Erast.* INTERPELLANDI locus est: *Mirabile Falsum*  
 Conveniat nostræ, quam mox absolveris, Arti?  
 Dogmaticorum Sforza Stylo dum condere nasum (bbb)  
 Apparat, hanc Miri speciem dat habere Poëtis.  
 Quippe imitatores cùm sint, natique creandæ

G

Qua-re

(zz) Dictum prius de *Unione seu Margarito*, secundum de *Luna semper variante*. (aaa) Lemma est *Italicum*: E Fredda m' accende. Ut & proximum fuit *Hispanum*: No mudo, si no mudan. (bbb) *Sfortia Pallavicinus Tractatu de Stylo. c. 17. quo loco agit de Mirabili falso prolixè, atque ut solet, subtiliter ac doctè.*

Quà-re-cunque voluptati; non dedecet, inquit,  
 Hoc fuci genus, & pomposa Sophismata. Nec plus  
 Poscit Epos, Comœdia, sive Tragœdia, quàm si  
*Ficta voluptatis causâ sint proxima veris: (ccc)*  
 Vera, necesse nihil: Phidiam laudatque Marini: (ddd)  
*Verè tu DEUS es mihi: nam vitam dare saxi*  
*Solus, qui DEUS est, quit.* Translatum est: *Dare vitam*  
*Marmoribus.* Sculptoris laus & maxima. Numen  
 Non ideo hinc facies propriâ ratione loquendi,  
 Qualem saxa Jovem, humanos mollita per artus,  
 Deucalionæis manibus jactata, probârunt.

## XXI.

*Auth.* **F**ortiter at contra depugnat Aristius, & cûi  
 Colloquitur comes Eugenius: (ccc) Mirabile nullum,  
 Nî sit idem Verum, agnoscunt. Hinc damnat uterque  
 Quæstori aptatum, & servantem Poma Draconem.  
 Quid mirum est, ajunt; si SERVAT, ET ABSTINET illis,  
 Quando nemo Draco solvit jejunia Pomis?  
 Aurea sint licet, Hesperidum & Dos tota Sororum.  
 Ergo illis potior Stator Canis, atque Bocharto,  
 Quæstori quoque, sed fato meliore, tributus. (fff)  
 Ille ubi Perdices angustum clausit in orbem,  
 Sistere contentus, Domini & supponere reti,  
 Ac servare gulæ: ipse suam fraudat, cohibetque.  
 Quippe cui Perdix vel sic satis esset edulis,  
 Citrina nulla requirens Mala, vel Archimagirum.  
 ABSTINET INVENTIS; tantum: nam FIDUS abundat,  
 Aut positum non sede suâ, cruce figitur altâ.  
 Elige, quem mavis: utrinque Probabilis Auctor,  
 Caussaque par: nisi quod Sententia tutior illa est,  
 Quæ inclementior, & rigido conformior ævo.

## XXII.

**S**ed Translatio plus etiam Virtutis habebit,  
 Si rem quamque oculis [propter quod nempe reperta est]  
 Subjiciat, penitusque animo defigat, (ggg) Apelle,

Parrha-

(ccc) *Horatius de Arte Poëtica: cujus etiam hic versus est.* (ddd) *Dixerat nativâ sibi linguâ Marinus Italus: Tu pur Dio fei: che Dio sol può dar vita a' marmi.* (eee) *Jo. Bobours Entretien d'Eugene & d'Ariste. Dissertatione VI.* (fff) *Vide dicta superius Sermonem V. Num. 16. de hoc Bocharti Symbolo.* (ggg) *Aristotel. 3. Rhet. c. 11. Præ oculis igitur ponunt, quæcunque significanter geri aliquid ostendunt, &c.*

Parrhasioque potentiùs: etsi sesquipedem alter  
 Exstare è Tabula dextram, Fulmenque trifulcum,  
 Fecerit, ac volucres alter deceperit Uvâ. (hhh)  
 Nil fanè vel Pictor habet præstantius in se,  
 Vel Translatio habet, Naturæ proxima quàm si  
 Accedant, quæ sive oculis spectanda dabuntur,  
 Sive Animo, Rebusque aliâ dent vivere vitâ.  
 At Vitam Rebus præstat super omnia Motus.  
 Ergo nulla tibi, fac, cesset Imago, situque  
 Torpeat ignavo: sed, quâ licet, Actio cunctas  
 Excitet, atque animet, campoque immittat aperto. (iii)  
 Quæ volat intrepidis media inter fulgura pennis,  
 Plus Aquilæ Jovis Ales habet: meliusque Leonem  
 Ille refert, Tigridem qui mole supinat, & ungue,  
 Atque cruentatas agit intra viscera fauces;  
 Quàm si quisque suâ immotus statione sederet.  
 Actio ut est Oratori primum, atque secundum,  
 Et quoties quæres, numeros impleverit omnes,  
 Symbola sic animare eadem, atque attollere suevit.

## XXIII.

Sermonem monitis placet obsignare duobus;  
 Queis te, quosque voles, bonus excusabis Amicos,  
 Non ad perfectam si vestra dolâstis Amussum  
 Symbola: sed videas aliquid, quod in Arte laboret:  
 Sint tibi, sint alijs mæsti solatia casus,  
 Harum quod magnus fabricator Imaginum Amico (kkk)  
 Ingenuè est fassus: Peponum instar Symbola habere.  
 Quippe probum è centum ut possis vix excipere unum.  
 Plus aliquid, tanquam è Tripode, ex Adytisque Sibyllæ,  
 Clarus apud Francos Sæclo anteriore Malherba  
 Dicitur edixisse: quibus vita omnis in uno  
 Symbolo adornando fuerit consumpta, beatos.  
 At notum pariter, quod Parthenopæus eidem  
 Condidit Elogium, meliorque Poëta Marinus: (lll)  
 Humidius nil Naturam, nil ficcius ejus  
 Ingenio effinxisse, aut posse effingere Musas.

G 2

SER-

(hhh) *Plin. Hist. Nat. l. 35. c. 10.* (iii) *Aristot. loco citato Textu 3.* Verum hæc in Imaginibus etiam comprobatis de rebus inanimatis facit: suspensos fluctus: moveri enim & vivere cuncta ostendit. Actio autem hæc mutatio, seu Translatio est. (kkk) *J. Bohours Dissertatione citata, seu Dialogo inter Eugenium & Aristium.* (lll) *Jo. Baptista Marinus Neapolitanus celebris apud Italos Poëta. Hoc autem illius de Malherba Poëta Gallo, judicium refert P. le Moynes Tractatus citati lib. 1. c. 11.*